

JAUME BARTUMEU CASSANY
President de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra

Reconstruir les institucions, redreçar el país

En política, tot el que es fa s'ha de poder explicar

El desgavell moral i formal afavorit durant set anys per Toni Martí i els seus governs està suposant un preu molt alt per al país i les institucions constitucionals.

El premi Nobel d'Economia del 1993, Douglas North, va demostrar que l'eficiència dels mercats exigeix institucions imparcials. I, en aquest aspecte, l'actuació intervencionista de Martí ha estat una contínua arbitrarietat constitucional.

Així ho demostren exemples com la frustrada operació de confiscació de transferències als comuns, la intervenció en afers policials com la destitució d'un comandament després d'un presumpte atemptat, o la indissimulada intervenció en l'adjudicació digital de contractes públics a una empresa de la seva família.

Aquesta manera de fer esdevé constitucionalment perillosa, per molt que ho toleri una part de l'electorat que no sap o vol valorar el principi de seguretat jurídica.

Portem set anys patint la perversa conseqüència d'una inèrcia històrica que ha convertit el sistema polític constitucional en una mena de democràcia delegativa en la qual hi ha votants que aplaudeixen sense badar boca les arbitrietats del cabdill Martí.

És esfereïdor veure, 25 anys després de l'adopció de la Constitució, el que el Govern d'Andorra fa del principi de legalitat, tan íntimament lligat a la idea de democràcia.

Ja sabem que no hi ha cap règim polític perfecte, però el nostre està tan degradat que els mateixos autors de les lleis ja no les respecten.

Quan la regla és objecte de befa pels mateixos que l'han concebuda, tot acaba marxant Valira avall.

En democràcia, la ciutadania només respecta la llei en la mesura que hi creu, que creu en la seva força i en la seva equitat.

Aquesta confiança depèn,

L'intervencionisme de Martí ha estat una contínua arbitrarietat constitucional

---

essencialment, del respecte que mereixen els òrgans encarregats de concebre la llei: l'executiu i el legislatiu.

I aquí tenim un greu problema. Amb la majoria de DA l'activitat de legislar obeeix cada dia més a les exigències de la comunicació. Ha esdevingut un espectacle per respondre la urgència de situacions que apareixen sovint per manca de previsió.

Es tracta de fer passar missatges en clau electoralista. Martí se n'ocupa d'això.

No el busquem pas entaforat en l'anàlisi dels dossiers de la negociació de l'acord d'associació amb la Unió Europea ni, tampoc, de l'adhesió al Fons Monetari Internacional. Ell va al que considera cabdal: comp-

tar vots.

I, enmig del desgavell, Andorra no pateix pas d'una absència de lleis sinó d'un empatx legislatiu. S'adopten lleis al Consell General i poques setmanes després els mateixos que les han promogut i votat ja en proposen modificacions.

Quan el legislador produeix lleis que acaben als calaixos de la inconstitucionalitat o de la impossible aplicació pràctica, està traint –sí, traint– la missió que li encomana l'article 50 de la Constitució.

I el Govern és corresponsable d'aquesta situació perquè és autor, sovint, i inspirador, sempre, del desgavell.

No es governa amb tambors i trompetes sinó amb regles clares que basteixen aquesta virtut comuna de la qual tenim tanta necessitat avui i que s'anomena el civisme.

En política, tot el que es fa s'ha de poder explicar. I el que no es pot explicar, simplement, no s'ha de fer. Ho recomano al Sr. Toni Martí, per si li serveix d'alguna cosa.

La transparència és més higiènica que l'opacitat. I el mateix passa amb la veritat i la mentida: la veritat és molt més útil. Ho recomanem als dirigents de DA, que gairebé mai tenen sort en la coincidència del que diuen amb la veritat.

Només es pot governar amb eficàcia des del diàleg i des del respecte, no des de la imposició i des del menyspreu oligàrquic.

Ara cal reconstruir les institucions per redreçar el país.